

PROFILUL DEMOGRAFIC AL PACIENTULUI NEFUMĂTOR CU BPOC

B. MINCU¹, VALERIA MINCU²

¹Spitalul clinic de Pneumoftiziologie "Leon Daniello" Cluj Napoca, ²Policlinica de Pneumoftiziologie Râmnicu Vâlcea

Cuvinte cheie: BPOC, nefumător, biomasă, mediu rural

Rezumat: BPOC reprezintă una din problemele de sănătate publică importante ale lumii. Majoritatea cercetărilor curente în domeniul BPOC incriminează fumatul ca principal factor de risc însă, în practică, există numeroși pacienți care întrunesc criteriile de diagnostic pentru BPOC fără a fi fumători. Pragul scăzut de suspiciune face diagnosticul acestora dificil și incidența reală a bolii este subestimată la această categorie. În studiul de față se dorește o radiografie a BPOC la nefumători în județul Vâlcea menită a atrage atenția asupra acestui diagnostic deseori neglijat. În rândul acestor pacienți se observă o predominanță a sexului feminin și a mediului rural. De asemenea, observăm o prevalență crescută a arderii de biomasă precum și un nivel educațional scăzut.

Keywords: COPD, never-smoker, biomass, rural environment

Abstract: Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD) currently represents a major public health problem throughout the world. Most of the research that has been done on COPD blamed almost exclusively cigarette smoking for the development of the disease. However, in real life, there are numerous patients with COPD that are never-smokers. A low suspicion index makes diagnosing COPD a real problem in this population and severely underestimates its incidence. The current study wishes to paint a demographic image of the non-smoker COPD patient in Vâlcea county in order to raise a flag for this often missed diagnosis. In the studied population, we observed a predominance of the female gender and the low educational status. Most patients live in the rural environment and use biomass as the primary heating source.

INTRODUCERE

Conform ultimelor studii publicate, aproape un sfert din cazurile de BPOC din țări precum SUA (1), Anglia (2) sau Spania (3) apar la pacientul nefumător, deși există studii care plasează această valoare aproape de 45%. (4) Cazurile de BPOC la pacienții nefumători sunt problematice din cauza indicelui de suspiciune scăzut, boala fiind asociată în literatura clasică de specialitate aproape exclusiv fumatului de țigarete. De asemenea, prevalența încălzirii cu biomasă, principalul factor de risc pentru BPOC la nefumători, este de peste 3 ori mai mare decât cea a fumatului. Cu toate acestea, majoritatea studiilor clinice care studiază medicație specifică BPOC recrutează exclusiv pacienți cu istoric de fumător. Scopul studiului de față este de a creiona profilul demografic al pacienților nefumători cu BPOC în vederea creșterii indicelui de suspiciune asupra acestei entități clinice.

SCOP

În studiul de față se dorește o radiografie a BPOC la nefumători, în județul Vâlcea, menită a atrage atenția asupra acestui diagnostic deseori neglijat.

MATERIAL SI METODĂ DE LUCRU

Am ales să realizăm un studiu descriptiv, retrospectiv, asupra pacienților nefumători, diagnosticați cu BPOC conform ghidului GOLD, care s-au prezentat în perioada 2009-2010 la Dispensarul de Pneumologie Râmnicu Vâlcea. Au fost excluși pacienții cu diagnostic clinic de astm, cu variabilitate a simptomelor neasociate cu o infecție, istoric de wheezing acut,

dispnee sau deteriorare a statusului clinic asociate cu alergeni diverși, din cauza posibilelor confuzii în ceea ce privește diagnosticul. De asemenea, s-au exclus și pacienții cu istoric de boli respiratorii în copilărie, bronșiectazii semnificative, boala intestinală inflamatorie, artrită reumatoidă și deformări ale peretelui toracic din cauza asocierii lor cu obstrucția fixă a căilor aeriene. Un număr de 85 de pacienți care întruneau criteriile de includere au fost selectați.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Vârsta mediană a lotului ales a fost de 69 de ani, cu vârful incidenței în intervalul de vârstă 70-80 de ani (figura nr. 1). Diferențele de vârstă mediană între pacienții de sex masculin și cei de sex feminin a fost neglijabilă. În ceea ce privește vârsta bolnavilor în funcție de mediul de reședință se poate observa o diferență semnificativă – 72,02 în rural față de 65,47 în urban, diferență ce poate fi corelabilă cu tendința de îmbătrânire a populației din mediul rural. Majoritatea pacienților studiați – 63,5% (n=54) erau de sex feminin. Dintre acestea, 65,4% proveneau din mediul rural și 71% au absolvit cel mult 8 clase. Dintre bărbații luați în studiu (n=31), 61,2% proveneau din mediul rural și doar 48% au absolvit cel mult 8 clase.

Observăm predominanța sexului feminin, tradițional neafectat de flagelul fumatului, mai ales în comunitățile rurale conservatoare.

La nivelul întregului lot, 64,7% din pacienți (n=55) erau domiciliați în mediul rural. 52,7% din pacienții din mediul rural aveau expunere profesională la iritanți ai căilor aeriene precum: pulberi de siliciu, hidrocarburi aromatice, praf sau

¹ Autor corespondent: B. Mincu, Str. B.P. Hașdeu, Nr. 6, Cluj Napoca, E-mail: mbmincu@gmail.com, Tel: +40766 277345

Articol intrat în redacție în 18.06.2012 și acceptat spre publicare în 20.07.2012

ACTA MEDICA TRANSILVANICA Septembrie 2012;2(3):17-18

intemperii. Expunerea profesională la factori de risc pentru patologia respiratorie a fost întâlnită la 49,5% din totalul persoanelor studiate. Procentul nefumătorilor cu BPOC este sensibil superior celui al populației generale din mediul rural (50,5%), subliniind astfel importanța încălzirii cu biomasă pentru dezvoltarea bolii la acești pacienți.

Figura nr. 1. Histograma vârstei pacienților nefumători cu BPOC

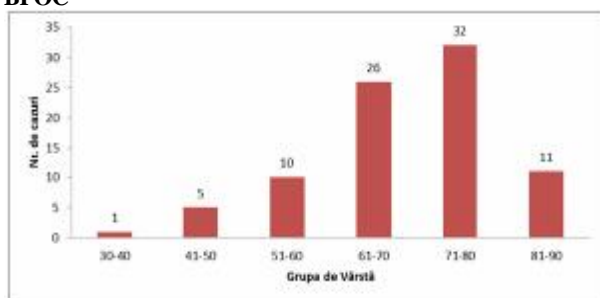
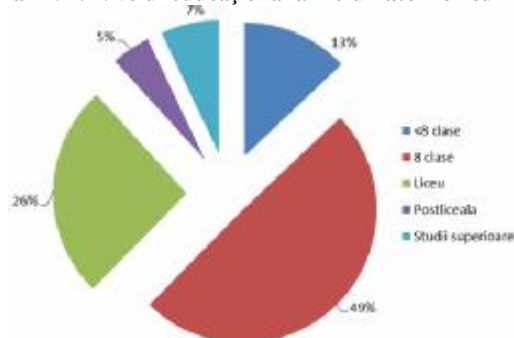


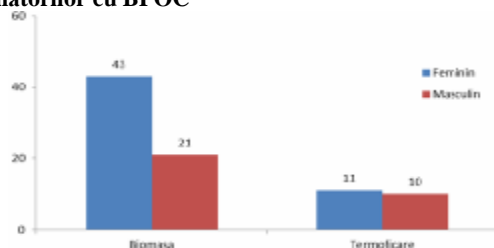
Figura nr. 2. Nivelul educațional al nefumătorilor cu BPOC



În ceea ce privește nivelul educațional al acestor pacienți, 12,5% nu au absolvit ciclul gimnazial, 49,5% au absolvit 8 clase și doar 37,6% aveau studii liceale și postliceale. Dintre femei, 16,7% nu au absolvit 8 clase, pe când dintre bărbați doar 6,4% nu au absolvit ciclul gimnazial. 72% din bolnavii fără studii sunt expuși factorilor de risc pentru patologia pulmonară, în special intemperiiilor și muncii în unități zootehnice. 20,5% din cazurile care au comorbidități cardiovasculare au apărut la nefumători fără studii (figura nr. 2). Este evidentă și în studiul nostru asocierea între nivelul educațional scăzut și meseriile necalificate care expun muncitorii condițiilor nefavorabile.(5)

Cel mai frecvent factor de risc pentru BPOC la nefumători este considerat, în prezent, încălzirea cu biomasă (6,7), în special în incinte incomplet aerisite. (8) În lotul nostru, prevalența încălzirii cu biomasă a fost de 75,3%. 79,6% dintre femei și 67,7% dintre bărbați foloseau biomasă ca principală sursă de încălzire. Toți pacienții din mediul rural se încălzeau cu biomasă, pe când în mediul urban, prevalența arderii de biomasă este de doar 30% (figura nr. 3).

Figura nr. 3. Distribuția pe sexe a modului de încălzire al nefumătorilor cu BPOC



CONCLUZII

Aceste date duc la creionarea unui profil demografic al pacientului nefumător cu BPOC din județul Vâlcea. Acesta are o vârstă medie de 69 de ani, locuiește în mediul rural și este predominant de sex feminin. Profilul educațional este dominat de absolvenții de ciclul gimnazial. Arderea de biomasă, ca principal mijloc de încălzire al locuinței, se regăsește la peste trei sferturi din populația studiată, rămânând principalul factor de risc pentru BPOC la pacientul nefumător.

REFERINȚE

- Behrendt CE. Mild and Moderate-to-Severe COPD in Nonsmokers. Distinct Demographic Profiles. Chest. 2005;(3):1239-1244.
- Birring, SS, Brightling, CE, Bradding, P, et al. Clinical, radiologic, and induced sputum features of chronic obstructive pulmonary disease in non-smokers: a descriptive study. Am J Respir Crit Care Med. 2002;166:1078-1083.
- Pena, VS, Miravittles, M, Gabriel, R, et al. Geographic variations in prevalence and underdiagnosis of COPD: results of the IBERPOC multicentre epidemiological study. Chest. 2000;18:981-989.
- Sundeeep S Salvi, Peter J. Barnes. Chronic obstructive pulmonary disease in non-smokers - a review. The Lancet. 2009;374:733-743.
- Blanc PD, Iribarren C, Trupin L, Earnest G. Occupational exposures and the risk of COPD: dusty trades revisited. Thorax. 2009;64:6-12.
- Shengming Liu, Yumin Zhou, Xiaoping Wang. Biomass fuels are the probable risk factor for chronic obstructive pulmonary disease in rural South China. Thorax. 2007;62:889-897.
- Carlos Torres-Duque, Darío Maldonado, Rogelio Pérez-Padilla. Biomass Fuels and Respiratory Diseases. Review of Evidence. Proc Am Thorac Soc. 2008;5:577-590.
- Hu G, Zhou Y, Tian J, Yao W, Li J, Li B, Ran P. Risk of COPD from exposure to biomass smoke: a metaanalysis. 2010;138:20-31.